**Instrukcja zlecania, pobierania, przechowywania i transportu próbek do badań**
**w Pracowni Krwinek Białych i Płytek Krwi**

1. Laboratorium wykonuje badania wyłącznie na podstawie czytelnie wypełnionego zlecenia. *Formularz zlecenia oraz świadomej zgody na wykonanie badań immunogenetycznych w Pracowni Krwinek Białych i Płytek Krwi (PKB) Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Kielcach* – załącznik nr 2 dostępny jest na stronie internetowej RCKiK w Kielcach.

**1.1. Dane obowiązkowe na zleceniu:**

1.1.1. Dane pacjenta: imię i nazwisko, PESEL, data urodzenia, płeć, miejsce zamieszkania.
1.1.2. W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL: nazwa i numer dokumentu, na podstawie którego stwierdzono tożsamość pacjenta.
1.1.3. Dane placówki zlecającej badanie / miejsce przesłania wyników.
1.1.4. Rozpoznanie / istotne dane kliniczne pacjenta.
1.1.5. Data i godzina pobrania materiału do badania.
1.1.6. Dane osoby pobierającej materiał do badań i podpis.
1.1.7. Pieczęć i podpis lekarza zlecającego badanie.

**2. Pobieranie próbek do badań:**

2.1. Materiał do badań pobierać wg procedur obowiązujących w punkcie pobrań.
2.2. Osoba pobierająca jest zobowiązana do prawidłowego pobrania i opisania probówek.
2.2.1. Obowiązki osoby pobierającej materiał:
2.2.1.1. Dokonanie jednoznacznej identyfikacji i weryfikacji tożsamości osoby, od której pobierana jest próbka krwi.
2.2.1.2. Oznakowanie probówek z pobraną krwią zgodnie z wymaganiami.
2.2.2. Wymagane dane na etykiecie probówki:
2.2.2.1. Dane pacjenta: imię i nazwisko (drukowanymi literami), numer PESEL, a w razie jego braku data urodzenia, data i godzina pobrania.
2.2.2.2. W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL: nazwa i numer dokumentu na podstawie, którego stwierdzono tożsamość pacjenta.
2.3. Pobieranie materiału w zależności od rodzaju zleconych badań laboratoryjnych zgodnie z wymaganiami podanymi w Tabeli 1.
2.4. PKB zastrzega sobie prawo do żądania innego rodzaju lub innej objętości materiału do badań po uprzedniej konsultacji telefonicznej.
2.5. PKB może przyjąć materiał do badań pobrany w inny sposób tylko w uzasadnionych przypadkach, np. badanie w trybie pilnym, trudności w pobieraniu.
2.6. W przypadku wątpliwości co do stanu/jakości przysłanej próbki, Laboratorium może odmówić wykonania badań lub wykonać je na odpowiedzialność Zleceniodawcy (za jego zgodą) zamieszczając na sprawozdaniu z badania informację na ten temat.

Tabela 1.

| Lp. | Zlecone badanie | Materiał | Wymagania dotyczące transportu |
|---|---|---|---|
| 1. | **Genotypowanie układu HLA klasy I i II** (*low resolution*) | Probówka z napylonym $K_3$EDTA **4 ml** | - temp. 20-25 $^oC$ do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^oC$ do 48 godzin<br>- zamrożone próbki krwi pełnej w temp. poniżej (– 20 $^oC$) |
| 2. | **Wykrywanie przeciwciał anty-HLA klasy I i II** *(test LABScreen Mixed –Luminex)* | Probówki z przyspieszaczem wykrzepiania – krew na skrzep **4 – 10 ml** | - temp. 20-25 $^oC$ do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^oC$ do 48 godzin<br>- zamrożone próbki surowicy w temp. poniżej (– 20 $^oC$) |
| 3. | **Wykrywanie przeciwciał anty-HLA w teście limfocytotoksycznym (LCT)** | Probówki z przyspieszaczem wykrzepiania – krew na skrzep **4 – 10 ml** | - temp. 20-25 $^oC$ do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^oC$ do 48 godzin<br>- zamrożone próbki surowicy w temp. poniżej (– 20 $^oC$) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 4. | **Badanie przesiewowe przeciwciał przeciwpłytkowych** *(ELISA – zestaw PakPlus)* | Probówki z przyspieszaczem wykrzepiania – krew na skrzep **4 – 10 ml** | - temp. 20-25 $^{o}$C do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^{o}$C do 48 godzin<br>- zamrożone próbki surowicy w temp. poniżej (– 20 $^{o}$C) |
| 5. | **Oznaczanie antygenów płytkowych HPA** (metodą PCR SSP) | Probówka z napylonym $K_3$EDTA **4 ml** | - temp. 20-25 $^{o}$C do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^{o}$C do 48 godzin<br>- zamrożone próbki krwi pełnej w temp. poniżej (– 20 $^{o}$C) |
| 6. | **Dobór dawcy UKKP zgodnego z pacjentem w antygenach układu HLA i/lub HPA** | Probówki z przyspieszaczem wykrzepiania – krew na skrzep **4 – 10 ml**<br>Probówka z napylonym $K_3$EDTA **4 ml** | - temp. 20-25 $^{o}$C do 3 godzin<br>- temp. 2-8 $^{o}$C do 48 godzin<br>- zamrożone próbki krwi pełnej/surowicy w temp. poniżej (– 20 $^{o}$C) |
| 7. | **Diagnostyka niepożądanej reakcji poprzetoczeniowej** | Przed zleceniem konieczna konsultacja telefoniczna z PKB | - |
| 8. | **Wstępna diagnostyka konfliktu matczyno płodowego/noworodkowego w układzie HPA** | Przed zleceniem konieczna konsultacja telefoniczna z PKB | - |

**3. Transport próbek do badań:**

3.1. Próbka krwi musi być dostarczona do PKB przez osobę upoważnioną, posiadającą stosowną dokumentację transportu – załącznik nr 6 *Protokół transportu materiału biologicznego*.

3.2. Osoba dostarczająca próbki do badań jest odpowiedzialna za zabezpieczenie materiału biologicznego i dokumentacji przed wprowadzeniem zmian przez osoby nieupoważnione.

3.3. Dla pacjentów wymagane jest dołączenie zlecenia wystosowanego przez lekarza – załącznik nr 2.

3.4. Próbki krwi do badań mogą być dostarczone do PKB z wykorzystaniem transportu własnego zleceniodawcy, transportu wewnętrznego RCKiK w Kielcach lub z wykorzystaniem usług firmy kurierskiej.

3.5. Opakowanie transportowe powinno składać się z trzech elementów: naczynia pierwotnego (probówka), opakowania pośredniego (szczelny i wodoodporny materiał) i opakowania zewnętrznego (pudełko kartonowe, styropianowe, koperta z wkładem bąbelkowym). Opakowanie pierwotne należy owinąć materiałem absorbującym - lignina, wata) w ilości zabezpieczającej wchłonięcie zawartości w przypadku uszkodzenia probówki, umieszczone w zamkniętym, zabezpieczonym przed uszkodzeniem opakowaniu, oznaczonym jako opakowanie z materiałem potencjalnie zakaźnym.

3.6. Dokumenty dołączone do przesyłki powinny znajdować się na zewnątrz opakowania pośredniego.

3.7. Jeżeli transportowane jest więcej próbekpochodzących od różnych pacjentów, każda probówka powinna być zapakowana oddzielnie do indywidualnego opakowania pośredniego oraz zabezpieczona materiałem absorbującym, co uniemożliwi wzajemne zanieczyszczanie materiałów biologicznych.

3.8. Materiał do badania należy przesłać do laboratorium niezwłocznie po pobraniu od pacjenta i transportować w odpowiedniej temperaturze w sposób uniemożliwiający jego zanieczyszczenie. Dopuszczalny czas przechowywania materiału biologicznego do czasu transportu zgodnie z wymaganiami podanymi w Tabeli 2.

3.9. Na opakowaniu transportowym uwzględnić informacje określające szczególne warunki przechowywania i zabezpieczenia próbek do badań. Przykładowe oznakowanie pojemnika:

**OSTROŻNIE !!! PRÓBKI KRWI DO BADAŃ – ZAGROŻENIE BIOLOGICZNE**
**NIE ZAMRAŻAĆ !!!NIE NAPROMIENIOWYWAĆ!!!**

Tabela 2.

| Lp. | Materiał, warunki przechowywania |
|---|---|
| 1. | krew na skrzep/surowica/krew pełna pobrana na EDTA – przechowywać do 3 godz. w temp. 20-25 $^{o}$C |
| 2. | krew na skrzep – przechowywać do 48 godz. w temp. 2-8 $^{o}$C |
| 3. | krew na EDTA – przechowywać do 7 dni w temp. 2-8 $^{o}$C |
| 4 | krew na EDTA/surowica zamrożona – przechowywać w temperaturze poniżej (-20 $^{o}$C) do 4 miesięcy |